

5. Міжнародний кримінальний суд / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Міжнародний_кримінальний_суд

6. Фоміна К. Міжнародний кримінальний суд / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/324/%D4>

УДК 343.22 (043.2)

Однолько І. В., к.ю.н., **Смоляк Ю. С.**, магістрант
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпропетровськ, Україна

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ «МАЛОЛІТНІЙ», «НЕПОВНОЛІТНІЙ», «ДИТИНА» У КРИМІНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Захист прав дитини та гарантування її Конституційних прав – це обов’язок Української держави, який передбачений Основним законом держави і багатьма іншими нормативно правовими та міжнародними актами. Зокрема, це Конституція України, Кримінальний кодекс України, Кримінально-процесуальний кодекс України, Сімейний кодекс України, Закони України: «Про концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», «Про охорону дитинства», «Про попередження насильства в сім’ї», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», «Про захист суспільної моралі», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», накази, інструкції та інші нормативні-правові акти МВС України, а також Конвенція ООН про права дитини, Загальна декларація прав людини.

Зупиняючись на кримінально-правовій охороні неповнолітніх, слід зазначити, що чинний Кримінальний кодекс України містить 37 статей, які встановлюють відповідальність за злочини щодо дітей (малолітніх, неповнолітніх, новонароджених) [5; с. 53–54, 57, 58, 60–68, 76–79, 83, 141–144, 146, 148, 151–152, 155–156, 177]. Це, переважно злочини, які захищають волю, гідність, моральні та духовні засади розвитку дітей.

При призначенні кримінальної відповідальності за вчинення протиправних дій по відношенню до своєї або чужої дитини, особа яка веде кримінальне провадження повинна точно визначити вік дитини. Наприклад якщо за ч. 1 ст. 304 ККУ особа понесе відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність (у пияцтво, у заняття жебрацтвом, азартними іграми), а за ч. 2 ст. 304 КК особа понесе відповідальність, якщо вчинить ті самі дії по відношенню до малолітньої особи, а от у ст. 156 ККУ відповідальність особа нестиме за вчинення розпусних дій щодо особи, яка не досягла шістна-

дцятирічного віку, а у ст. 150–1 КК відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом (систематичного випрошування грошей, речей, інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб. Так ст. 117 КК передбачає відповідальність особи (матері) за вбивство дитини (своєї) новонародженої. Що стосується ст. 150 ККУ, кримінальна відповідальність настає за експлуатацію дітей, які не досягла віку, з якого законодавством дозволяється працевлаштування, шляхом використання праці.

Виникає ряд запитань. Скільки років повинно бути особі, щоб мати правовий статус дитини, новонародженої, малолітньої, неповнолітньої? Коли особа досягає віку, з якого законодавством дозволяється працевлаштування? І невже особа, яка вчинює розпусні дії щодо особи, яка досягла шістнадцятирічного віку, не нестиме відповідальності?

За повнотою викладу норм права в статтях нормативно-правових актів розрізняють форми (способи): повну (пряму) – у статті містяться всі необхідні елементи норми права без посилань до інших статей; відсильну – у статті містяться всі елементи норми права, але є посилання до інших статей цього акта, якщо є недостатні відомості; бланкетну – у статті міститься посилання не на якесь конкретне нормативне розпорядження даного закону, а на інший нормативний акт [2, с. 292].

Під час призначення кримінальної відповідальності, відбувається використання бланкетної форми і звернення до таких нормативно-правових актів як: сімейний кодекс України (далі – СКУ) або в останньому випадку кодекс законів про працю (далі – КЗП), а також кримінально-процесуальний кодекс України (далі – КПКУ). Положення СКУ а саме ст. 6 «Дитина» розкриває поняття правового статусу дитини, малолітньої та неповнолітньої. У ч. 1 ст. 6 законодавець визначив, що дитина – це особа до досягнення нею повноліття, у ч. 2 цієї статті малолітньою вважається дитина до досягнення нею чотирнадцяти років, а неповнолітньою вважається дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років [3, с. 5].

У положеннях нового КПКУ в п.п. 11, 12 ст. 3 «Визначення основних термінів Кодексу» дає такі визначення: малолітня особа – дитина до досягнення нею чотирнадцяти років; неповнолітня особа – це малолітня особа, а також дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років[4, с. 9].

Аналізуючи вищезазначені положення законодавчих актів, можна зробити висновок, що їх зміст загалом не протирічить загальній сутності поняття «дитина», проте очевидним є існування неточностей з приводу вікових меж та їх чіткого розподілу в залежності від категорій «малолітній», «неповнолітній», «дитина». Виходячи з вищесказаного, пропонуємо доповнити положення кримінального кодексу України ст. 22–1, в якій розкрити зміст понять «дитина», «малолітня особа», «неповнолітня особа»,

«новонароджена» а також «вік, з якого законодавством дозволяється працевлаштування», або взагалі доповнити новою статтею де було б визначення основних термінів ККУ аналогічно до чинного КПК України.

Захист прав дитини – важливе завдання Української держави, що виразилося у формуванні та реалізації принципово нової політики у сфері прав дитини. Враховуючи вищезначене, вважаємо за доцільне реформування нормативної бази, яка стосується кримінальної відповідальності за вчинення злочинів щодо дітей.

Література

1. Кримінальний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 1 берез. 2012 року: (офіц. текст). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2012. – 216 с.
2. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. – Харків: Консум, 2001. – 656 с.
3. Сімейний кодекс України. – Х.: ТОВ «Одісей», 2009. – 104 с.
4. Кримінально-процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. Т.1 / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін. ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 768 с.
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінально процесуального кодексу країни: Закон України. – Х. : «Одісей», 2012. – 360 с.

УДК 343.34(043.2)

Петриченко О. П., головний науковий консультант,
Головне науково-експертне управління
Апарату Верховної Ради України, м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПУБЛІЧНІ ЗАКЛИКИ ДО ВЧИНЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ

Законом України від 21 вересня 2006 року № 170-V були внесені зміни до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України з метою імплементації положень Європейської конвенції Ради Європи про запобігання тероризму, що була підписана Україною 16 травня 2005 року і ратифікована 31 липня 2006 року (далі – Конвенція) [1].

Зокрема статтю 5 Конвенції «публічне підбурювання до вчинення терористичного злочину» де передбачено встановлення відповідальності за розповсюдження повідомлення для населення або доведення такого повідомлення до відома населення в інший спосіб з метою підбурювання його до вчинення терористичного злочину, якщо така поведінка, незалежно від того,